

جمهوری اسلامی ایران

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
معاونت قرآن و معترت

شیوه‌نامه انتخاب و معرفی روستای قرآنی ایران

طرح ملی

«انتخاب و معرفی روستای قرآنی ایران»

ماده ۱: اهمیت و ضرورت

یکی از برنامه‌ها و اهداف انقلاب اسلامی ایران، عدم تمرکزگرایی و ارائه عادلانه خدمات آموزشی و فرهنگی در سراسر کشور است. در راستای این رویکرد، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تحقق اصل «تأمین عدالت فرهنگی در سراسر کشور» را در اولویت و سرلوحه فعالیت‌های خود قرار داده است. از آنجا که روستا به عنوان کوچک‌ترین واحد در تقسیمات کشوری^۱، حدود ۲۶ درصد از جمعیت کل کشور را در خود جای داده است^۲، توجه و برنامه‌ریزی برای این جمعیت کشور، امری ضروری و لازم است و بدون شک می‌تواند مقدمه‌ای برای شناسایی استعدادها و ناب و بستری مناسب برای شکوفایی آن‌ها و در نهایت منشاء انجام کارهای بزرگ باشد.

معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به منظور سامان‌دهی، تقویت و حمایت از فعالیت‌های دینی در روستاها، با هماهنگی و جلب مشارکت دستگاه‌های فرهنگی و دینی ذیربط، طرح ملی «انتخاب و معرفی روستای قرآنی ایران» را اجرا می‌کند.

ماده ۲: اهداف

۱. الگوسازی و جهت‌دهی فعالیت‌های قرآن و عترت در روستاها
۲. توسعه و ترویج و جریان سازی فرهنگ قرآن و عترت در اقشار مختلف جامعه
۳. تقویت هویت دینی و شبکه سازی فعالیت‌های قرآن و عترت در مناطق روستایی کشور

ماده ۳: تعاریف

روستا: روستا واحد مبدا تقسیمات کشوری است که از لحاظ محیط زیستی (وضعیت طبیعی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی) همگون بوده و با قلمرو معین ثبتي یا عرفی مستقل شناخته شود. روستا از حداقل ۲۰ خانوار یا صد نفر ساکن متمرکز یا پراکنده تشکیل می‌شود^۳.

امور قرآنی: وظایف و فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی و تبلیغی-ترویجی یا مدیریتی که با هدف توسعه فرهنگ قرآنی انجام می‌شود.

پژوهش قرآنی: پژوهشی که در یکی از حوزه‌های معارف قرآن، علوم قرآنی یا امور قرآنی انجام شده و به تایید مراجع ذیصلاح رسیده است.

۱-طبق ماده ۲ قانون تعاریف و تقسیمات کشوری

۲-اطلاعات آمار ایران (سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵)

۳-قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری. مصوب مجلس شورای اسلامی (۱۵ تیر ۱۳۶۲)

۴-تعاریف و مفاهیم استاندارد حوزه قرآن و عترت (کتابچه مرکز آمار ایران)

جشنواره قرآن و عترت: جشنواره‌ای که در آن محصولات و خدمات تخصصی فرهنگی، هنری یا رسانه‌ای قرآن و عترت عرضه می‌شود.

جلسه خانگی: جلسه قرآن مردمی که به شکل مستمر و به صورت ثابت یا گردشی در منازل تشکیل و در آن به تلاوت و آموزش قرآن پرداخته می‌شود.

حافظ قرآن کریم: فردی که بر اساس اهداف مصوب آموزش عمومی کشور، توانایی از برخواندن حداقل سه جزء از آیات قرآن را به صورت روان و فصیح همراه با درک معنای آن داشته و گواهی نامه مربوطه را از یکی از دستگاه‌های ذیربط دریافت نموده است.

خادم قرآنی: فعال قرآنی و پیشکسوتی که در سطح ملی، طبق آیین نامه‌های مربوط به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، انتخاب و از سوی عالی‌ترین مقام اجرایی کشور مورد تجلیل قرار گرفته باشد.

فعال قرآنی: فردی که با هدف توسعه فرهنگ قرآنی در یکی از حوزه‌های آموزش عمومی، آموزش تخصصی، پژوهش‌ها و فعالیت‌های تبلیغی و ترویجی قرآن فعالیت مستمر و مؤثر دارد.

قرآن آموز: فردی که با راهنمایی معلم یا مربی قرآن به فراگیری و ارتقاء دانش و مهارت در یکی از دوره‌های آموزش عمومی قرآن و عترت می‌پردازد.

کالای قرآنی: کالایی که استفاده از آن موجب ارتقای ایمان، شناخت یا انس با قرآن در جامعه مخاطبان بر اساس شاخص‌های مصوب شورای توسعه فرهنگ قرآنی می‌شود.

کرسی تلاوت: محفل قرآنی ثابت و مستمر که در آن مردم به استماع تلاوت تحقیق زنده قاریان قرآن می‌پردازند.

مربی قرآنی: فردی است آگاه به متن، آشنا به مفاهیم و معارف قرآنی و مسلط بر شیوه‌های آموزش، که با اخذ گواهی مربوطه از مراجع ذیصلاح به آموزش قرآن به نونهالان می‌پردازد.

محفل قرآنی: رویدادی فرهنگی که با هدایت، حمایت یا نظارت یکی از دستگاه‌های ذیربط در حضور مردم برگزار و در آن خدمات تبلیغی و ترویجی قرآنی با محوریت تلاوت قرآن ارائه می‌شود.

موقوفه قرآنی: موقوفه‌ای که عین یا منافع آن برای صرف در امور قرآنی تعیین می‌شود.

آثار علمی و آموزشی: آثار علمی و تولیدات دانشی که با هدف شناخت قرآن مجید در ابعاد مختلف آن شکل گرفته و به عنوان مقدمه یا ابزار فهم معارف قرآن استفاده می‌شود.

برگزیده مسابقات و جشنواره‌های قرآنی: فرد فعال و برگزیده مسابقات و جشنواره‌های قرآنی که در سطح شهرستانی، استانی و کشوری، طبق آئین نامه‌های مربوطه با دستگاه یا نهاد مجری همراه با ارائه نوآوری، خلاقیت و ابتکار، حائز رتبه و کسب مقام شده است.

تواشیح و همخوانی: متشکل از گروهی هماهنگ که با تأیید مراجع ذیصلاح می‌تواند قطعات آیات قرآن و متون دینی، تسبیح و حمد و مدح انبیاء و اولیاء الهی را به صورت فصیح، زیبا و آهنگین، بدون استفاده از آلات موسیقی اجرا نمایند.

رویداد قرآنی: رویدادی فرهنگی که با هدایت، حمایت یا نظارت یکی از دستگاه‌های ذیربط در حضور مردم برگزار و در آن خدمات تبلیغی و ترویجی قرآنی با محوریت تعالی و توسعه فرهنگ قرآنی در قالب مسابقه و محصول و همایش و جشنواره و غیره ارائه می‌شود.

طرح تلاوت نور: جلسه قرائت جمعی روزانه یک صفحه از قرآن کریم به صورت روان خوانی و با رعایت احکام تجوید در مسجد.

معلم قرآن: معلمی که دوره‌های آموزش عمومی قرآن و عترت را برای گروه‌های مختلف مخاطبان به غیر از نونهالان تدریس می‌کند.

نمایشگاه قرآن و عترت: نمایشگاهی که در آن با مجوز مراجع ذیصلاح محصولات، خدمات، دستاوردها و ایده‌های نوین علمی، فرهنگی، هنری و رسانه‌ای در زمینه قرآن و عترت معرفی و عرضه می‌شوند.

ماده ۴: شاخص‌های انتخاب روستای قرآنی ایران

الف) عمومی

۱. شهید روستا
۲. مشاهیر، علما و نخبگان دینی و قرآنی
۳. مسجد و حسینیه فعال
۴. کتابخانه فعال
۵. آثار علمی منتشر شده (توسط اهالی روستا)

ب) تخصصی

➤ آموزشی و پژوهشی:

۱. مؤسسه و مرکز فرهنگی و قرآنی فعال
۲. جلسه خانگی و هیئت قرآنی فعال
۳. دوره و کارگاه آموزشی قرآن
۴. قرآن آموز (دوره‌های آموزش قرآن)
۵. حافظ و قاری قرآن
۶. معلم و مربی قرآنی فعال
۷. نشست و کرسی پژوهشی
۸. آثار علمی و آموزشی قرآنی منتشر شده (توسط اهالی روستا)

➤ تبلیغی و ترویجی:

۱. محفل و کرسی تلاوت قرآن
۲. محصول قرآنی تولید شده (توسط اهالی روستا)
۳. برگزیده در مسابقات و جشنواره‌های قرآنی (شهرستانی، استانی و ملی)
۴. گروه فعال تواشیح، همخوانی و سرود
۵. خادم، پیشکسوت و فعال قرآنی
۶. رویداد قرآنی (مسابقه، جشنواره، نمایشگاه، کنگره و ...)
۷. موقوفه قرآنی
۸. مسجد مجری طرح تلاوت نور
۹. ضریب اثربخشی فعالیت‌های قرآنی در روستا (سبک زندگی، کاهش جرائم اجتماعی و بزهکاری)
۱۰. برنامه‌های قرآنی روستا در سال ۱۴۰۰ (مصوب شورای اسلامی روستا)

➤ شاخص‌های کیفی

۱. ضریب اثربخشی مفاهیم و آموزه‌های قرآن در فضای عمومی روستا (سبک زندگی اسلامی، کاهش جرائم اجتماعی و بزهکاری و...)
۲. برنامه‌های قرآنی روستا در سال ۱۴۰۰ (مصوب شورای اسلامی روستا)
۳. فضا سازی قرآنی روستا و استقرار المان‌های محیطی مرتبط

تبصره ۱: در تمامی موارد، امتیاز شاخص‌ها به نسبت جمعیت روستا محاسبه خواهد شد.

ماده ۵: ارکان اجرایی

الف) شورای سیاست‌گذاری

به منظور راهبری کلان و نظارت عالی بر اجرای مناسب این طرح، شورای سیاست‌گذاری طرح «انتخاب و معرفی روستای قرآنی ایران» با ترکیب زیر در معاونت قرآن و عترت تشکیل می‌شود:

۱. معاونت قرآن و عترت (معاون قرآن و عترت؛ رئیس شورا)

۲. دفتر تبلیغ و ترویج (مدیر کل دفتر تبلیغ و ترویج؛ دبیر شورا)

۳. معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست جمهوری

۴. ستاد هماهنگی کانون‌های فرهنگی هنری مساجد

۵. سازمان شهرداری و دهیاری‌های کشور

۶. دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی

۷. سازمان دارالقرآن‌الکریم

تبصره ۲: رئیس شورای سیاست‌گذاری با حکم وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و سایر اعضای شورا با حکم معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منصوب می‌شوند.

➤ وظایف شورای سیاست‌گذاری:

۱. سیاست‌گذاری و راهبری کلان طرح

۲. نظارت عالی بر اجرای طرح

۳. تصویب شاخص‌های «انتخاب روستای قرآنی ایران»

۴. تصویب ضوابط، دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های اجرایی طرح و نظارت بر حسن اجرای آن‌ها

ب) دبیرخانه دائمی

دبیرخانه دائمی طرح «انتخاب و معرفی روستای قرآنی ایران» در دفتر تبلیغ و ترویج معاونت قرآن و عترت تشکیل و وظایف زیر را بر عهده دارد:

➤ وظایف دبیرخانه دائمی:

۱. تنظیم شیوه‌نامه «انتخاب و معرفی روستای قرآنی ایران» و ارائه به شورای سیاست‌گذاری برای تصویب

۲. تنظیم و ارائه شاخص‌های انتخاب «روستای قرآنی ایران» به شورای سیاست‌گذاری برای تایید

۳. پیگیری و اجرای مصوبات شورای سیاست‌گذاری و هیأت انتخاب مرکزی

۴. ابلاغ شیوه‌نامه و بخش‌نامه‌های لازم به ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان‌ها

۵. پیش‌بینی تمهیدات لازم برای برگزاری شایسته مراسم سالانه معرفی روستای قرآنی ایران

۶. تشکیل بانک اطلاعات روستاهای قرآنی ایران

۷. تهیه و ارائه مستمر گزارش اجرای طرح برای ارائه به شورای سیاست‌گذاری و هیأت انتخاب مرکزی

تبصره ۳: مسؤول دبیرخانه دائمی با حکم معاون قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منصوب می‌شود.

ج) هیأت انتخاب مرکزی

به منظور ارزیابی و انتخاب «روستای قرآنی ایران» از میان روستاهای نامزد و معرفی شده توسط هیأت‌های انتخاب در استان‌ها، هیأت انتخاب مرکزی با ترکیب زیر در دفتر تبلیغ و ترویج معاونت قرآن و عترت تشکیل می‌شود:

۱. مدیرکل دفتر تبلیغ و ترویج (رئیس هیأت)
۲. معاون دفتر تبلیغ و ترویج (دبیر هیأت)
۳. نماینده سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور
۴. مدیر عامل اتحادیه تشکل‌ها و مؤسسات قرآن و عترت کشور
۵. مدیرکل ارتباطات و هماهنگی معاونت قرآن و عترت
۶. نماینده ستاد کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد
۷. یک نفر از پیشکسوتان و فعالان قرآنی به انتخاب و تایید رئیس شورای سیاست‌گذاری

➤ **وظایف هیأت انتخاب مرکزی:**

۱. تنظیم و ارزیابی جدول امتیازدهی شاخص‌ها
۲. بررسی و ارزیابیمستندات روستاهای منتخب
۳. انتخاب و معرفی روستاهای منتخب از بین روستاهای معرفی شده توسط هیأت‌های انتخاب استانی
۴. معرفی روستاهای قرآنی ایران به رئیس شورای سیاست‌گذاری برای تایید نهایی

(د) هیأت انتخاب استانی

به منظور ارزیابی روستاهای واجد شرایط در مرحله اول و انتخاب «روستای قرآنی استان»، هیأت انتخاب استانی با ترکیب زیر در استان‌ها تشکیل می‌شود:

۱. مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان (رئیس هیأت)
۲. مدیرکل دفتر امور روستایی و شوراهای استانداری استان
۳. نماینده تام‌الاختیار نماینده ولی فقیه در استان
۴. رئیس گروه قرآن و عترت استان (دبیر هیأت)
۵. رئیس ستاد هماهنگی کانون‌های فرهنگی هنری مساجد استان
۶. مدیر عامل اتحادیه تشکل‌ها و مؤسسات قرآنی استان

➤ **وظایف هیأت انتخاب استانی:**

- ۱ - ارزیابی و راستی‌آزمایی اطلاعات و مستندات جمع‌آوری شده
- ۲ - ارزیابی مستندات و انتخاب سه روستای قرآنی به عنوان روستاهای منتخب استان و معرفی روستای برگزیده استان به دبیرخانه دائمی
- ۳ - تعیین مشوق‌های مناسب برای تشویق سه روستای منتخب استان

تبصره ۴: پیگیری و هماهنگی‌های لازم برای پیشبرد هیأت انتخاب استانی به عهده اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌باشد.

ماده ۶: نحوه ثبت نام و شناسایی روستای قرآنی ایران

الف) نحوه ثبت نام

برای دستیابی دهیاران سراسر کشور به کاربرد ثبت نام، ضمن معرفی آدرس اینترنتی سامانه (ayat.farhang.gov.ir) از طریق فراخوان عمومی، «لینک» مخصوص ثبت نام از دو مرجع رسمی - ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان‌ها و سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های سراسر کشور - در اختیار دفاتر کل امور روستایی و شوراهای استانداری‌ها قرار خواهد گرفت و در نهایت توسط دهیاری‌های سراسر کشور تکمیل و در سامانه بارگذاری خواهد شد.

ب) شناسایی: در مرحله اول، دهیاران با ورود به سامانه، ضمن تکمیل کاربرگ و پیوست مستندات مرتبط نسبت به بارگذاری آن در سامانه اقدام خواهند کرد. در مرحله بعد، اطلاعات بارگذاری شده، توسط «ادمین سامانه» براساس استان‌ها دسته‌بندی و برای ارزیابی از طریق سامانه در اختیار مدیران کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان‌ها (رؤسای هیأت‌های انتخاب استانی) قرار خواهد گرفت.

➤ در صورت عدم دسترسی دهیاران به سامانه، دهیاران می‌توانند کاربرگ تکمیل شده و مستندات مربوطه را ضمن ممه‌ور کردن به امضا و مهر دهیاری، و مهر و امضای رئیس شورای اسلامی روستا، مستقیماً به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان ارسال نمایند تا اسناد توسط اداره کل در سامانه بارگذاری شود.

ج) معرفی روستای منتخب استان

براساس اطلاعات جمع‌آوری شده، هیأت‌های استانی (متشکل از دستگاه‌های قرآنی استان) حداکثر سه روستا را به عنوان روستاهای منتخب استانی انتخاب و ضمن انتخاب روستای برتر استان (یک روستا)، کاربرگ و مستندات آن را برای انتخاب روستای قرآنی ایران به دبیرخانه دائمی ارسال خواهد کرد.

➤ اسناد مربوط به روستاهای معرفی شده توسط هیأت‌های استانی، توسط هیأت انتخاب مرکزی بررسی و از بین آن‌ها «روستاهای قرآنی ایران» (حداکثر ۱۰ روستا) انتخاب و با تأیید معاون قرآن و عترت (رئیس شورای سیاست‌گذاری طرح) معرفی خواهد شد.

➤ روستای قرآنی ایران به صورت سالانه و طی مراسم رسمی با حضور وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی و سایر مقامات و دستگاه‌های ذیربط معرفی می‌شود.

ماده ۷: جوایز و مشوق‌ها

۱. اهدای نشان ویژه و لوح افتخار «روستای قرآنی ایران»
۲. تقدیر از خیران قرآنی روستای منتخب
۳. حمایت از توسعه فعالیت‌های قرآنی در روستای منتخب
۴. حمایت مادی و معنوی از استعداد‌های قرآنی روستای منتخب

ماده ۸: شبکه روستاهای قرآنی ایران

ایجاد ظرفیت‌های جدید برای توسعه فعالیت‌های قرآن و عترت در کشور به ویژه در مناطق روستایی از اهداف این طرح می‌باشد که یکی از راه‌های تحقق این هدف مهم، شبکه‌سازی روستاهای قرآنی ایران است. روستاهای منتخب در هر سال به «شبکه روستاهای قرآنی ایران» اضافه و در چارچوب دستورالعمل جداگانه به فعالیت، تعامل و همکاری با یکدیگر می‌پردازند.

ماده ۹: منابع مالی طرح

این طرح در ردیف برنامه‌های سالانه معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی پیش‌بینی و با مشارکت ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان‌ها و سایر نهادهای دولتی و مردمی برگزار می‌شود.

ماده ۱۰: این شیوه نامه در ۱۰ ماده و ۴ تبصره تنظیم و پس از تأیید و ابلاغ معاون قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (رئیس شورای سیاست‌گذاری طرح) لازم‌الاجرا است.